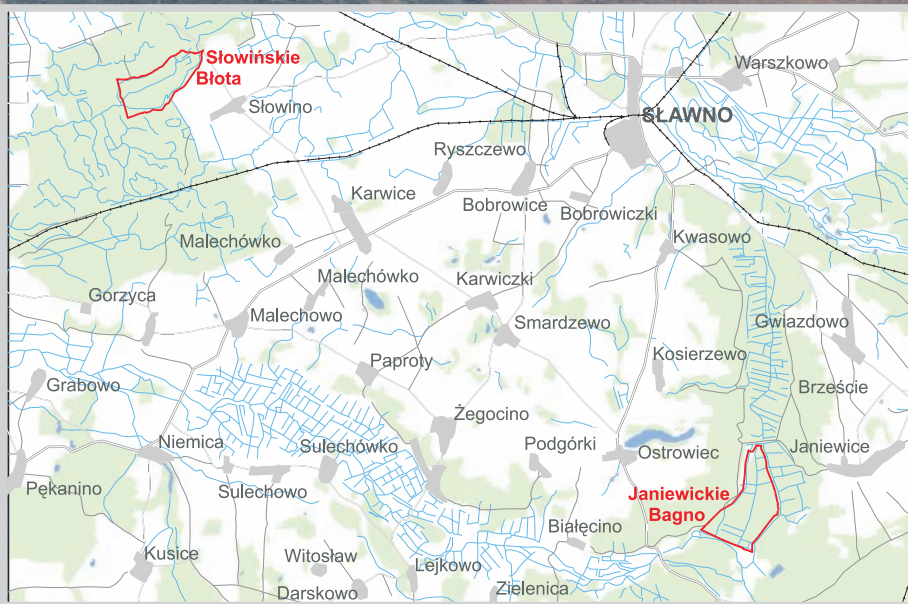

Torfowiska bałtyckie w Nadleśnictwie Sławno

W granicach Nadleśnictwa występują dwa duże torfowiska tego typu: Słowińskie Błoto i Janiewickie Bagno, z których każde utrzymało znaczne walory przyrodnicze.

Słowińskie Błoto

Torfowisko to wyróżnia się bardzo wyraźnie uformowaną, wydłużoną kopułą, której najwyżej położona część leży około 1,8 m wyżej niż obrzeża złoża. Jego pierwotna powierzchnia wynosiła 145 ha. Pokład torfu w znacznej większości pozostał nienaruszony, lecz warunki wodne torfowiska są wyraźnie zaburzone poprzez oddziaływanie rowu opaskowego, istniejącego od końca XIX w, a dodatkowo przez dwa rowy rozcinające kopułę torfowiska, założone około 40 lat temu. Obniżenie poziomu wody spowodowało rozprzestrzenienie się boru bagiennego, który obecnie zajmuje całą zbocza kopuły i dominuje na wierzchołku. Typowa roślinność mszarna utrzymuje się tylko w zachodniej części wierzchołku oraz w płytkich, dobrze uwodnionych wyrobiskach. Flora torfowiska zachowała naturalny skład, a mchy torfowce, które odgrywają główną rolę w procesie wzrostu torfowiska, występują obficie niemal we wszystkich fitocenozach. Ich rozwojowi wyraźnie sprzyja brak konserwacji rowów. Torfowisko od 2005 r. objęte jest ochroną rezerwatową, a ponadto zostało zgłoszone do sieci Natura 2000.

Równocześnie rozpoczęto na nim budowę zastawek, celem maksymalnego podpiętrzenia poziomu wody w złożu i przywrócenia procesu torfotwórczego na większej niż dotąd powierzchni.

Janiewickie Bagno

Torfowisko to zajmuje obszar około 160 ha, a jego kopuła tworzy lokalny wododział na styku dolin rzek Grabowej i Reknicy. Złoże torfu wysokiego zostało rozcięte głębokim rowem odwadniającym już w końcu XVIII w, a później otoczone rowem opaskowym. Naruszenie naturalnej hydrologii spowodowało, że obecnie tylko niewielka część wierzchołku ma jeszcze nieleśny charakter, lecz proces przyrostu torfu został tu całkowicie zahamowany. Głównym składnikiem nieleśnych fitocenoz jest welnianka pochwowata i karłowata sosna, miejscami obficie rozwija się trzęślica modra. Na pozostałej części przeważa bór bagienny, który w bezpośrednim sąsiedztwie głębokich rowów również opanowywany jest przez trzęślicę. Najcenniejszym składnikiem flory Janiewickiego Bagna jest malina moroszka, która do niedawna miała tu najobfitsze stanowisko na Pomorzu. Dla jej ochrony w 1962 r. został powołany rezerwat. Postępujące odwodnienie torfowiska i bierny sposób ochrony spowodowały, że wielkość populacji moroszki wyraźnie się zmniejszyła. Obecnie, w ramach ochrony czynnej, budowane są zastawki blokujące odpływ wody z kopuły. Torfowisko jest zgłoszone do sieci Natura 2000.

TORFOWISKA BAŁTYCKIE - SKARBY POMORSKIEJ PRZYRODY

Wydano w ramach projektu "Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu"

Wzrostek bagienny

Welnianeczka darniowa

Co to są

torfowiska bałtyckie?

Torfowiska wysokie typu bałtyckiego stanowią odrębny, regionalny podrodzaj torfowisk wysokich. Są to klasyczne torfowiska zasilane przez wody opadowe, uzależnione od wilgotnego i stosunkowo chłodnego klimatu. Pod względem ekologicznym należą one do torfowisk skrajnie oligotroficznymi i kwaśnymi, co powoduje, że występująca na nich roślinność wybitnie różni się od roślinności wszystkich innych ekosystemów. Równocześnie roślinność ta wykazuje pewne regionalne zróżnicowanie, wynikające z geobotanicznych różnic w obrębie obszaru, na jakim występują. W Polsce torfowiska bałtyckie mają z reguły powierzchnię 100 - 200 ha, natomiast w regionach o bardziej sprzyjającym klimacie nierzadko powyżej 10 000 ha. Mają one charakterystyczną, kopułową sylwetkę złoża, która w górnej części zbudowana jest niemal z jednorodnego grubego pokładu torfu. Główny obszar ich występowania obejmuje przybrzeżne regiony Europy Środkowej oraz wokółbałtycką strefę Skandynawii. Południowa granica zwartego zasięgu torfowisk bałtyckich przebiega przez północną Polskę. W Polsce z pierwotnej liczby ok. 80 torfowisk bałtyckich, położonych głównie na Pomorzu, do dzisiaj w dobrym stanie przetrwało niespełna 30.

Dlaczego chronimy torfowiska bałtyckie?

Torfowiska bałtyckie to jedne z nielicznych ekosystemów, które noszą znamiona naturalnych a niekiedy pierwotnych ekosystemów. Z tego powodu stanowią ostoję rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków. Gatunki te, w toku milionów lat ewolucji, przystosowały się do życia w specyficznych warunkach; np. torfowce, które magazynują kilkadziesiąt razy więcej wody niż same ważą. Gatunkami posiadającymi szczególnie adaptacje są też roślinki uzupełniające niedobór azotu "pożerany" owadami. Jednak torfowiska bałtyckie to nie tylko niezliczone atrakcje dla przyrodników. Wspólnie z pozostałymi torfowiskami korzystnie kształtują bilans wodny całego kraju poprzez wchłanianie "nadmiaru" wody i jej powolnemu oddawaniu w okresie suszy. Specyficzne właściwości torfu przyczyniają się do podnoszenia poziomu wód gruntowych w sąsiedztwie torfowisk. W złożach torfu zapisane zostały zmiany klimatyczne, historia przemian roślinności, a niejednokrotnie też ślady kultury materialnej człowieka.

Co im zagraża?

Największym zagrożeniem jest ich eksploatacja oraz odwodnienie. Eksploatacja bezpowrotnie niszczy cały ekosystem, nieprzerwanie funkcjonujący od kilku tysięcy lat! Odwodnienia prowadzą do ustępowania gatunków wysoce wyspecjalizowanych (ich wyjątkowe cechy adaptacyjne nie pozwalają im przetrwać w zmienionym środowisku) oraz zarastania drzewami i krzewami. W warunkach zacienienia i systematycznego pogarszania się stosunków wodnych (drzewa w procesie transpiracji dodatkowo osuszają torfowisko) giną typowe gatunki roślin a nawet całe ich zbiorowiska.

Zastawka na Bagnie Ciemino

Jak chronimy

torfowiska bałtyckie?

Historia rozwoju torfowisk bałtyckich, trwająca kilka tysięcy lat oraz stan zachowania powinien wykluczyć wszelką możliwość ich eksploatacji. Aby przetrwały musimy powstrzymać odpływ wód budując proste przetamowania, niekiedy likwidować rowy odwadniające, hamować sukcesję drzew wywołaną działalnością człowieka, wreszcie obejmować je ochroną prawną. Monitoring, badania, obserwacje i eksperymenty - to również działania prowadzące do poznania skutecznych metod ich ochrony.

Torfowiska bałtyckie znalazły się wśród siedlisk przyrodniczych uznanych za ważne dla dziedzictwa przyrodniczego Europy. Dlatego też zostają włączane do europejskiej sieci obszarów Natura 2000 chroniących gatunki roślin i zwierząt oraz typy ekosystemów ginące w całej Europie. Gospodarka człowieka na tych obszarach musi być prowadzona ze szczególną troską, tak by zapewnić im przetrwanie. Natura 2000 chroni europejskie dziedzictwo przyrodnicze - także dla Ciebie i dla przyszłych pokoleń. Wszystkie zachowane polskie torfowiska bałtyckie zostały, lub wkrótce zostaną włączone do tej sieci.

